

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

Asociația pentru dezvoltare și
promovare socio-economică

No.7 Aprilie 2010

NEWSLETTER

Proactiv – de la marginal la incluziv

Este un proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013.

Obiectivul general al proiectului este promovarea activă a incluziunii sociale pe piața muncii prin activarea economiei sociale, a femeilor și grupurilor etnice prin dezvoltarea și diseminarea de practici pozitive în regiunile de dezvoltare Sud Muntenia și Sud Vest Oltenia.

ECONOMIA SOCIALĂ ÎN JUDEȚUL GORJ

PROFILUL JUDEȚULUI

Județul Gorj este situat în partea de sud-vest a țării, în nordul Olteniei, pe cursul mijlociu al râului Jiu, având o suprafață de 5602 km pătrați și o populație de 387.403 locuitori, conform ultimului Recensământ al populației Gorjul se învecinează la nord cu județul Hunedoara, la nord-vest cu Caras-Severin, iar la est, sud-est și sud-vest cu celelalte județe ale Olteniei: Vâlcea, Dolj, Mehedinți. În forma sa actuală județul Gorj este reînființat prin Legea nr. 2 din 17 februarie 1968, privind organizarea teritorială. Gorjul este un județ cu un relief divers, cuprinzând trei mari trepte: muntii, dealurile subcarpatice și cele ale extremității nordice a Podisului Getic, precum și o treaptă mai joasă, reprezentată de depresiuni și de luncile râurilor. La contactul cu munții, între altitudinile de 400 - 800 m, se desfășoară, de la Oltet și până la Motru, Dealurile subcarpatice. În sudul zonei subcarpatice, relieful se menține înalt, de-a lungul dealurilor Podisului Getic. Această diversitate a reliefului și a formelor de relief face din județul Gorj unul din județele cu potențial turistic important

Pe lângă obiectivele turistice cunoscute, precum orașul Târgu Jiu, prin prezența câtorva dintre sculpturile cele mai celebre ale lui Constantin Brâncuși, sau mănăstirea Tismana, există locuri cu peisaje spectaculoase, precum Cheile Sohodolului, Cheile Oltetului, Cheile Galbenului, Polovragi, Pades, stațiuni balneo-climaterice, precum Săcelu și Ticleni sau stațiunea montană Rânca, aflată la peste 1600 m altitudine.

Dezvoltarea economică a județului în perioada comunistă a fost legată de varietatea zăcămintelor minerale care se găsesc în subsolul acestuia: cărbune (antracit, grafit, lignit inferior), petrol, gaze de sondă, marmură, calcar, argilă refractară ș.a.

Cuprins în programul comunist de dezvoltare extensivă a industriei, Gorjul a cunoscut un ritm relativ accelerat de dezvoltare, cu precădere în ramurile extractive, precum extractia cărbunelui, a titeiului și gazelor naturale, dar și în industria materialelor de construcții, exploatarea lemnului, construcția de mașini și de prelucrare a metalelor.

~ 1 ~

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

Asociația pentru dezvoltare și
promovare socio-economică

Restructurarea industriei extractive, în special a mineritului, din a doua jumătate anilor 90 a dus la disponibilizări importante de forță de muncă, investițiile în economie, realizate, cu precădere în cei 10 ani de de creștere economică , nu au dus la absorbirea completă a forței de muncă, rata șomajului rămânând la un nivel ridicat, peste media județelor țării(situația este aceeași și în prezent, rata șomajului depășind 10% în Gorj).

PROBLEME SOCIALE SI GRUPURI VULNERABILE

Șomajul și lipsa locurilor de muncă reprezintă problemele identificate de actorii instituționali intervievați, ca fiind cele mai importante în momentul de față, în județul Gorj. Grupurile vulnerabile identificate de către cei amintiți sunt copiii din familiile cu situație materială precară, sau/și din familii monoparentale, mamele singure, persoanele cu handicap și tinerii care ies din sistemul de protecție socială la 18 ani și pentru care, legal, nu se mai poate face mare lucru. Romii din județul Gorj, deși nu au fost identificați ca o categorie dezavantajată în sine, ci ca o categorie din care provin un număr relativ ridicat de persoane vulnerabile incluse în categoriile cuprinse mai sus, în condițiile în care, în ceea ce-l privește pe romi, aceștia sunt în mai mare măsură, în situația de nu avea un loc de muncă stabil, situație identificată ca principal factor de vulnerabilitate socială.

ECONOMIA SOCIALA. PROFILUL OFERTEI DE ECONOMIE SOCIALA

Pentru reprezentanții instituționali intervievați, conceptul de economie socială este destul de vag cunoscut, cu excepția a doi angajați de la DGASPC, care au făcut cursuri de perfecționare la București și la Craiova, pe tema economiei sociale, sau pe teme conexe și a președintei Fundației SOS Copiii Gorjului, Fundație ce reprezintă un furnizor de economie socială.

Odată clarificat conceptul, reprezentanții instituționali au indicat ca principali furnizori de economie socială în județ, instituții diverse, după cum urmează :

-Direcția Generală de Asistență Socială și Protecție a Copilului, prin atelierele protejate pe care le are în subordine în cadrul *Complexului de servicii comunitare cu secții protejate pentru recuperarea și reabilitarea persoanelor cu handicap și formare profesională Târgu Cărbunești*

-ONG-urile Vasiliada, Inimi de Gorjeni și SOS Copiii Gorjului, primele două fiind, conform majorității reprezentanților instituționali intervievați, printre puținele ONG-urile cu scop social care chiar furnizează servicii sociale pentru persoane vulnerabile d.p.d.v. social, cea din urmă fiind indentificată ca fiind singurul ONG, furnizor propriuzis de economie socială

-Firma ARTEGO , una dintre firmele cele mai importante din Târgu Jiu, care direcționează o parte din profit către acțiuni cu scop social .Patronul fiemei, care este promotorul acestor acțiuni sociale a înființat, între altele, un Centru de pictură pentru copii talentați și finanțează și o serie de alte activități.

Cooperațiile meșteșugărești și cele de consum nu au fost identificate ca furnizori de servicii sociale decât de către unii dintre reprezentanții acestora și doar după ce li s-a explicat ce înseamnă economie socială și care ar fi modul în care ele pot fi furnizori de economie socială. În acest context, respondenții fie declară că au fost cândva furnizori de economie socială, fie că ar putea dezvolta această latură a activității lor, în condițiile în care nu ar exista anumite constrângeri economice și de ordin legislativ, ce generează anumite probleme ce afectează grav activitatea acestor

~ 2 ~

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

Asociația pentru dezvoltare și
promovare socio-economică

organizații. Dacă în 1990 aceste Cooperații au fost reorganizate sub forma Societăților Comerciale cooperatiste, conform unora dintre cei intervievați, „tendința actuală este ca acestea să devină simple societăți comerciale, aprecieri asemănătoare fiind exprimate și la adresa Cooperațiilor meșteșugărești. Ponderea acestor cooperații în activitatea economică a județului a scăzut foarte mult în ultimii ani, majoritatea cooperațiilor de consum și o bună parte dintre cele meșteșugărești, abia reușind să mai supraviețuiască d.p.d.v. economic, din motive ce vor fi explicate mai jos.

Raportând modul de înființare și de funcționare a organizațiilor amintite, la caracteristicile economiei sociale, reiese că nici una dintre ele nu respectă, cumulativ, toate caracteristicile modelului teoretic, anume :

1. Să fie organizații private
2. Să aibă personalitate juridică
3. Să aibă autonomie decizională;
4. Să permită libertatea de asociere;
5. Distribuirea profiturilor sau excedentelor între membrii utilizatori, în cazul în care are loc, să fie realizată în mod solidar, un proporțional cu aportul de capital sau cu cotizațiile plătite de membri, ci cu activitățile sau tranzacțiile acestora în cadrul organizației;
6. Să desfășoare o activitate economică în sine, cu scopul de a satisface nevoile unor persoane, gospodării sau familii;
7. Să fie organizații democratice, funcționând pe principiul “un om, un vot”.

DGASPC GORJ

Programe de suport pentru grupuri dezavantajate

Direcția Județeană de Asistență Socială și Protecția Copilului oferă o serie de servicii grupurilor dezavantajate din județ. Direcția oferă sprijin acestor grupuri în 8 Centre, la nivelul județului, cu profil divers, de la centrele de zi pentru copii, centre comunitare de servicii sociale, cămine pentru vârstnici, la centre rezidențiale pentru copii cu handicap și cantine sociale.

În subordinea DGASPC Gorj se află un așa numit Complex de servicii comunitare cu secții protejate pentru recuperarea și reabilitarea persoanelor cu handicap și formare profesională, aflat la Tîrgu Cărbunești, unde se găsesc conform denumirii legale actuale, „ateliere protejate”.

CUNOAȘTEREA CONCEPTULUI ȘI PERCEPȚIA ASUPRA ECONOMIEI SOCIALE. FORME DE ECONOMIE SOCIALĂ ÎN ACTIVITATEA DGASPC

Majoritatea celor intervievați, fie directori, fie șefi de departamente intervievați la DGASPC au auzit despre conceptul de economie socială și știu cam despre ce este vorba. Informația despre acest subiect a fost relativ de curând actualizată prin prezența unor reprezentanți ai instituției la *Cursuri* pe această temă, la București, respectiv Craiova. Și cei care nu fuseseră la cursuri aveau o idee vagă despre economia socială. Odată lămurită semnificația termenului de economie socială, percepția comună a reprezentanților instituționali de la DGASPC intervievați a fost că instituția în cauză oferă servicii de economie socială prin intermediul Secțiilor protejate din cadrul Complexului de servicii comunitare de la Tîrgu Cărbunești.

~ 3 ~

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

Asociația pentru dezvoltare și
promovare socio-economică

ATITUDINEA FATA DE ECONOMIA SOCIALA CA SOLUTIE DE REZOLVARE A PROBLEMELOR SISTEMULUI DE PROTECTIE SOCIALA. PROPUNERI DE DEZVOLTARE SI EFICIENTIZARE A ACTIVITATII DE ECONOMIE SOCIALA

În principiu, toți cei intervievați (nu doar cei de la DSAPC) **consideră benefică și necesară dezvoltarea economiei sociale în România.** Controversele apar cu privire la modul în care trebuie încurajată această dezvoltare și la locul și rolul economiei sociale în mecanismul de protecție socială a persoanelor vulnerabile d.p.d.v. social.

Există două puncte de vedere în ceea ce privește modul în care ar trebui sprijinită dezvoltarea economiei sociale, considerată, unanim, ca aflându-se acum, la noi, într-o fază incipientă de dezvoltare.

Actorii importanți implicați într-un asemenea proces sunt, pe de o parte statul, pe de altă parte **ONG-urile și firmele private.** Controversa apare cu privire la rolul fiecăruia dintre aceste tipuri de organizații. O opinie ar fi aceea că statul ar trebui să își asume în continuare responsabilitatea principală în sprijinirea ONG-urilor și mediului privat pentru a cataliza dezvoltarea acțiunilor de economie socială, prin implicare directă, cum ar fi finanțarea ONG-urilor și scutiri de impozite pentru firmele care fac acțiuni de economie socială. Reacția la acest mod de abordare a problemei vizează două paliere: unul ideologic și unul pragmatic.

Reacția "ideologică" este aceea că statul ar trebui să se implice mai puțin și nu mai mult, în mod direct, considerând că rolul principal al acestuia într-un asemenea context, este de a pune în mișcare niște mecanisme sociale care să funcționeze, pe cât posibil, în mod autonom. Pe de altă parte, se pune problema unei schimbări de perspectivă ce ar trebui realizată prin dezvoltarea economiei sociale și a unei schimbări de mentalitate asociate trecerii de la o protecție socială bazată aproape în exclusivitate pe abordarea pasivă, asistentțială, la o abordare bazată pe măsuri active de protecție socială. În consecință, statul nu ar trebui să finanțeze ONG-urile ci să le creeze un context favorabil în care să poată funcționa cu succes. O ilustrare a acestui punct de vedere este metafora folosită de unul dintre susținătorii lui: **"Cum să dea tot statul și la ONG-uri? Adică, în loc să-i dea o undiță, să pescuiască, până acuma îi dădeam pește cu plasa, acuma îi dăm cu roaba?"**

Argumentele pragmatice împotriva implicării directe a statului în susținerea activităților de economie socială țin de lipsa de resurse ale statului în perioada de criză: "nu putem să lăsăm să fie totul pe stat, nu vedeți că statul nu mai poate nici să plătească salariile?"

În ceea ce privește implicarea companiilor private, și aici părerile sunt împărțite, în ceea ce privește responsabilitatea pe care acestea o au în realizarea de acțiuni de economie socială. Este însă unanim acceptat faptul că aici se blochează, în fapt mecanismul economiei sociale, anume la firme, care nu sunt, în prezent, interesate de așa ceva.

Pe de o parte, ONG-urile trebuie să facă parteneriate cu agenții economici, dar ei "nu cupleză" și ar trebui să fie încurajați să coopereze

Pe de altă parte, **"sunt greu de realizat parteneriatele instituțiilor de stat-firme private pentru că acestora le e greu să susțină o activitate economică competitivă, lucrând cu persoane cu dizabilități".**

Problema încurajării firmelor private să dezvolte acțiuni de economie socială este considerată însă aproape imposibil de rezolvat în momentul de față, în condițiile în care economia se află în criză: **"Trebuie să rezolvăm întâi economia aia normală și pe urmă ne ocupăm de aia socială. Venim noi acuma cu economia socială, când economia e "varză", punem carul înaintea boilor. Nu există țară muritoare de foame, dar ea are economie socială. Trebuie întâi pusă pe picioare economia"**

~ 4 ~

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

Asociația pentru dezvoltare și
promovare socio-economică

Au existat și propuneri de încurajare a ONG-urilor prin mecanisme redistributive : **“ar trebui ca o parte din profitul firmelor să se scutească de impozit în condițiile în care acești bani ar merge la un fond care să fie împărțit doar ONG-urilor pentru activități sociale, eventual, cu precădere celor care desfășoară activități de economie socială”**

Trecând într-un cadru mai larg, o propunere ar fi ca, în ceea ce privește incluziunea socială să nu se mai facă prin atâtea comisii din care să facă parte oameni din sistem care au și multe alte însărcinări și care produc **“strategii care să dea bine pe calculator”**, ci persoane dedicate acestei sarcini, **“care să aibă de atins ținte-indicatori măsurabili și nu să măsoare vrăjeli”**

O altă problemă privind încurajarea dezvoltării economiei sociale este cea a evaluării **proiectelor cu finanțare europeană** cu astfel de obiective. DGASPC-ul a depus, în parteneriat cu ONG-uri, două astfel de proiecte, a căror respingere este considerată de către cea care s-a ocupat cu aceste aplicații, o dovadă a faptului că **“se vorbește că se încurajează economia socială, dar nu se face nimic concret”**

CAZ CONCRET

Proiect depus pe economie socială : integrare socială a persoanelor cu dizabilități ,DGASPC- ONG VASILIADA- respins pentru că își propune rezultate bune în domeniul formării de competențe și rezultate modeste în integrarea socială prin acțiuni concrete de economie socială. Explicația acestui tip de abordare prudentă în ceea ce privește out-putul propus constă tocmai în blocajul descris mai devreme, în ceea ce privește colaborarea cu firmele private. Pentru a putea propune integrarea socială a unui număr important de beneficiari ai unui astfel de proiect, prin angajarea asistată, trebuie găsiți angajatorii care să și vrea să colaboreze în acest sens, angajatori care, în prezent, sunt foarte greu de găsit. De aceea, cei care au realizat proiectul au considerat mai fezabil un obiectiv la fel de important într-o fază incipientă a dezvoltării economiei sociale, anume dezvoltarea de competențe în aplicarea economiei sociale.

Un al proiect în parteneriat DGASPC-SOS Copiii Gorjului, care viza rezultate concrete privind integrarea socială a unui număr relativ important de tineri ce poărășesc, la 18 ani sistemul de protecție socială. Acest proiect a fost respins pe motivul “insuficiența competență managerială” a singurului ONG din Gorj ,care chiar desfășoară acțiuni de economie socială!!

Una dintre soluțiile concrete pe care au găsit-o doi dintre angajații DGASPC cu care am discutat, a fost constituirea unui ONG, numit *Inimi de gorjeni*, în ideea de a completa fondurile Direcției, în special, pentru acoperirea așa numitelor fonduri pentru prevenție care au fost sistate la 1 ianuarie 2005, deși problemele nu s-au rezolvat și oamenii aflați în situații critice de viață, apelează în continuare la DGASPC. ONG-ul rezolvă și anumite probleme generate de anumite mecanisme birocratice, de exemplu în cazul unei sponsorizări primite de DGASPC, acești bani trebuiau întâi să treacă prin contabilitatea Consiliului Județean și apoi să se întoarcă la destinatar, lucrurile fiind simplificate prin existența acestui ONG.

~ 5 ~

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECTIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

Asociația pentru dezvoltare și
promovare socio-economică

COOPERAȚIA DE CONSUM

În prezent, mai există nouă cooperative în județ, toate făcând parte din Federația Teritorială Federalcoop Gorj, care este societate cooperativă de gr. II. Cooperarea de Consum însemna la începutul anului 1990 un conglomerat de magazine, ateliere, hoteluri etc. ce se desfășurau pe o suprafață de 50.000 de metri pătrați, unde lucrau circa 5.000 de salariați, 1.140 de ateliere de producție și servicii, magazine sătești în toate localitățile, 17 depozite angro, complexe comerciale, restaurante, hoteluri și moteluri.

Cooperarea din Gorj s-a reorganizat în două societăți. Societatea Cooperativă de Consum Federalcoop se ocupă în continuare de activitatea de mică producție și servicii, iar partea de organizare și administrare este desfășurată de o altă societate - Uniunea Județeană a Cooperării de Consum.

În prezent, din Federalcoop mai fac parte doar 8 cooperative și 80 de membri cooperatori, activitatea de bază a Cooperării „rămânând” *comerțul la sațe*. Persoana interviată reprezintă ambele organizații, astfel încât opiniile exprimate vizează întreaga activitate a Cooperării de Consum din județ.

Legea 1/2005 este considerată a fi, cea mai proastă lege a cooperărilor, Această lege, conform reprezentantului FEDERALCOOP „practic, a distrus cooperarea”, prin desființarea posibilității controlului, control care înainte era foarte bine pus la punct, într-o organizare ierarhică foarte strictă care structura sistemul. Desființarea acestui control a permis acțiunea discreționară a unora dintre administratorii acestor cooperative de consum, cu efecte benefice asupra prosperității lor economice și cu efecte negative asupra intereselor simplilor membri cooperatori.

Pe de altă parte, această lege a cooperărilor nu rezolvă anumite probleme foarte grave ale cooperărilor. Una dintre aceste probleme, considerată cea mai gravă în momentul de față, este proprietatea asupra terenurilor pe care se află active ale Cooperării. Faptul că s-au considerat prioritare alte legi privind proprietatea a dus la situația în care *„cooperarea a rămas cu bunurile pe un teren care, în cele mai multe cazuri nu este al nostru”*. În consecință, cooperarea a fost obligată să vândă la prețuri subevaluate majoritatea clădirilor aflate pe terenuri ce au fost retrocedate. Și acolo unde s-ar fi putut păstra anumite clădiri, au fost nevoiți să vândă pentru a putea supraviețui, în condițiile în care concurența nelocală făcută de evaziuniștii fiscali „sufocă” cooperarea prin practicarea unor prețuri ce nu includ taxe, care scot practic de pe piață Cooperarea de Consum. Un exemplu relevant de activitate blocată de evaziunea fiscală este o activitate tradițională a Cooperării de Consum, anume activitatea de achiziții a produselor agricole direct de la producători. Faptul că acestea sunt achiziționate în regim informal și în afara circuitelor fiscale face ca prețurile ce conțin aceste taxe să fie necompetitive pe piață și duce la falimentul unei asemenea activități a cooperării.

În ceea ce privește Cooperarea de Consum, declinul accentuat al activității și al capacității de susținere financiară a propriilor membri cooperatori, face ca aceasta să devină dintr-un potențial important furnizor de economie socială, doar o afacere proastă din care, cel puțin în ceea ce-l privește pe membri cooperatori, în viitor este puțin probabil că ar mai putea obține vreun beneficiu, dacă se menține acest trend accentuat descendent al eficienței economice a acestei organizații.

~ 6 ~

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

Asociația pentru dezvoltare și
promovare socio-economică

CONCLUZII

Oferta de economie socială în județul Gorj este una destul de scăzută în momentul de față, în acord cu gradul relativ scăzut al implicării Societății civile în acțiuni sociale, materializat în numărul foarte redus de ONG-uri active în domeniul serviciilor sociale.

Excepția notabilă o reprezintă Fundația SOS Copiii Gorjului, care, pe de o parte, are o activitate susținută în demeniul serviciilor sociale adresate copiilor cu probleme, pe de altă parte fiind un furnizor de economie socială, în cel mai propriu înțeles al termenului.

O premisă favorabilă dezvoltării economiei sociale o reprezintă gradul de implicare a unor instituții, precum DGASPC, prin reprezentanții săi instituționali, ce par a fi interesați de rezolvarea problemelor sociale, chiar în afara „fișei postului” instituției unde lucrează. De asemenea, existența atelierului protejat de la Târgu Cărbunești, aflat în subordinea DGASPC, precum și buna colaborare pe care această instituție o are cu ONG-urile active în domeniul social, reprezintă o altă premisă favorabilă a implicării acestei instituții și, cu precădere a unora dintre reprezentanții ei, în eventuale proiecte de impulsare a dezvoltării economiei sociale în județ.

~ 7 ~

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

Asociația pentru dezvoltare și
promovare socio-economică

Titlul programului:
Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor
Umane 2007-2013

Titlul proiectului:
Proactiv – de la marginal la incluziv

Editorul materialului:
Asociația pentru Dezvoltare și Promovare Socio-
Economică CATALACTICA-filiala Teleorman

Data publicării:
14.05.2010

„Conținutul acestui material nu reprezintă în mod obligatoriu
poziția oficială a
Uniunii Europene sau a Guvernului României”

~ 8 ~